

# Κριτήριο Αξιολόγησης

## Θεματική: Καταναλωτισμός

### Κείμενο 1

#### Καταναλωτισμός: «Αγοράζοντας λίγη ευτυχία;»

Το ακόλουθο άρθρο είναι της Ψυχολόγου- Ψυχοθεραπεύτριας Θεοδώρας-Νικολέτα Λωρίτη, δημοσιευμένο στον ιστοχώρο του «Το Περιοδικό μου», στις 30/11/2017.

Καταναλωτισμός, ένα κοινωνικό φαινόμενο που χαρακτηρίζει την τάση των ανθρώπων ν' αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα «αγαθά». Δυστυχώς, εδώ και αρκετά χρόνια οι άνθρωποι λησμόνησαν πώς είναι να αρκείσαι στα λίγα και καλά. Κι αν οι πραγματικές μας ανάγκες μπορούν να ικανοποιηθούν με πολύ λίγα προϊόντα, οι επιθυμίες μας εκπαιδεύτηκαν να μη σταματούν εκεί. Ναι! Είναι αλήθεια πως ο υπερκαταναλωτισμός κυριαρχεί στις μέρες μας, μέρες που όλα γύρω μας, μας αποκαρδιώνουν και το αύριο φαντάζει τρομακτικό... Και εμείς; Εμείς, ψάχνοντας μια διέξοδο από αυτή την ανασφάλεια και τη ρευστότητα της εποχής, καταλήγουμε να κυνηγάμε την απόκτηση όλο και περισσότερων αγαθών, αποζητώντας ουσιαστικά μια ανάσα ευχαρίστησης και χαράς.

Ένας οικείος σε όλους μας όρος είναι αυτός του «shopping therapy». Μία φράση που δηλώνει, πως η κατανάλωση διαφόρων ειδών υλικών αγαθών, αποτελεί ένα είδος ψυχοθεραπείας για όλους, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας. Αποτελεί ένα «φάρμακο» ικανό να μας βοηθήσει να δραπτεύσουμε από αρνητικές σκέψεις, μια άσχημη ίσως μέρα, τη στενοχώρια και το άγχος. Σαν ωραίο ακούγεται και το έχουμε λίγο ως πολύ όλοι δοκιμάσει και ναι!.. Σαν να ενέχει μια αλήθεια αυτή η φράση! Υπάρχει άνθρωπος που δεν ένιωσε μια αίσθηση αναζωογόνησης, ευχαρίστησης και ικανοποίησης μετά από την αγορά νέων αγαθών; Ας το παραδεχτούμε, όχι! Όλοι μας είμαστε υλιστές σε κάποιο βαθμό -άλλοι λιγότερο, άλλοι περισσότερο. Και πιστεύουμε πως παίρνουμε μια δόση ευτυχίας, όταν αγοράζουμε πράγματα. Πιστεύουμε!... Αυτή η λέξη είναι, η λέξη κλειδί.

«Πιστεύουμε» πως μέσα από την κατανάλωση θα μπορέσουμε να εξυψώσουμε τη χαμένη μας αυτοπεποίθηση ή να υπερνικήσουμε τη θλίψη που βιώνουμε. Κι αυτή η πίστη δεν είναι τίποτα άλλο πέρα από μια πεποίθηση, μια διαστρεβλωμένη πεποίθηση, μια απάτη που πλασάρουμε στον εαυτό μας, παρέχοντάς του μια ευχαρίστηση τόσο πρόσκαιρη, τόσο πλαστή και τόσο εύθραυστη. Μια ευχαρίστηση που σα φούσκα δεν αργεί πολύ να σπάσει, ρίχνοντάς μας με το σπάσιμό της σε ένα φαύλο κύκλο και μια αέναη μάχη να αναζητούμε ξανά και ξανά μια άλλη νέα αγορά, μια άλλη νέα «ευτυχία». Και κάπως έτσι, γεννάται μια αίσθηση ανικανοποίητου, μια αίσθηση που έρχεται σα παλίρροια να διογκώσει τη μελαγχολία σου, αφήνοντάς σε «ρέστο»<sup>1</sup> για ακόμη μία φορά στο μηδέν της αναζήτησης της ευτυχίας, της χαράς, της καλής σου διάθεσης.

Θα μπορέσουμε πραγματικά να κάνουμε κάτι διαφορετικά στη ζωή μας από τη στιγμή που θα αποκτήσουμε νέα -ίσως και άχρηστα- πράγματα; Μήπως, έχουμε χάσει την ουσία; Μήπως, αυτό που δε μας ικανοποιεί είναι αυτά που έχουμε σε συναισθηματικό επίπεδο; Μήπως, τελικά, δίνοντας τόση αξία στα «κεκτημένα» αφήνουμε στο περιθώριο τις πραγματικές μας ανάγκες, τον εαυτό μας και τους ανθρώπους δίπλα μας; Με απόλυτη βεβαιότητα αυτό που θα υποστήριζα είναι πως όταν ο καταναλωτισμός γίνεται αυτοσκοπός, η ευτυχία γίνεται ουτοπία! Κι όταν το μέτρο εκλείπει, η δυστυχία ζυγώνει.

<sup>1</sup> Μόνος, χωρίς συντροφιά, χωρίς πόρους

## Κείμενο 2

### Η αξία του μινιμαλισμού

*Το απόσπασμα προέρχεται από άρθρο του Θωμά Καραγκιοζόπουλου, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 14/9/2019.*

Ιστορικά, στις κοινωνίες, η αξία του ανθρώπου δεν υπολογίζεται από αυτά που κάνει. Η κατοχή πραγμάτων γίνεται το μέσο για κοινωνική καταξίωση και προβολή. Τα πράγματα αποκτούν μια αξία συμβόλου, γοήτρου και επίδειξης. Ο άνθρωπος παύει να είναι ο εαυτός του και είναι αυτό που συμβολίζει το αυτοκίνητό του, το κινητό του, το σπίτι του.

Χρειάζεται να κατανοήσουμε ότι μόνο τα αγαθά και η κατανάλωσή τους δεν ικανοποιούν την ανάγκη μας για ουσία. Επίσης, ότι η συσσώρευση υλικών αγαθών δεν μπορεί να γεμίσει το κενό στις ζωές μας που δεν έχουν πια αυτοπεποίθηση ή σκοπό. Το να έχεις πολύ λίγα ή πολλά παραπάνω δεν μπορεί να προσφέρει ικανοποίηση, όταν έχεις κάποιες αξίες στη ζωή σου. Χρειάζεται, λοιπόν, να υπάρχει μια ισορροπία και το να έχουμε όσα χρειαζόμαστε είναι η χρυσή τομή.

Εδώ πρέπει να κάνουμε μια διάκριση μεταξύ της λιτότητας που προκύπτει από την οικονομική κρίση και μιας αυτόβουλης ενεργητικής εγκράτειας, όπως τη χαρακτήριζε ο μεγάλος Ιταλός πολιτικός Ενρίκο Μπερλινγκουέρ το 1977, πολλά χρόνια πριν από την οικονομική κρίση του 2008: «Ο άκρατος ατομικός καταναλωτισμός παράγει μόνο διασπάθιση πλούτου και στρεβλώσεις της παραγωγής, αλλά πέραν αυτών και δυσφορία, αποπροσανατολισμό, δυστυχία».

Ο μινιμαλισμός ταυτίζεται με την εγκράτεια. Ιδέα του μινιμαλισμού είναι να αγοράζεις ό,τι έχεις ανάγκη, να μπορείς να το αιτιολογήσεις στον εαυτό σου αν προσθέτει κάποια αξία στη ζωή σου. Αν δεν προσθέτει, τότε δεν το χρειάζεσαι. Αν δεν το χρειάζεσαι, δεν σε κάνει χαρούμενο. Όμως, είμαστε σε σύγχυση για το τι μας κάνει χαρούμενους. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τα υλικά αγαθά βρίσκονται όντως στο επίκεντρο όλων των στόχων και περιμένουν ότι με την ικανοποίηση κάθε επιθυμίας μόλις προκύπτει, θα καταφέρουν να κατακτήσουν μια ικανοποιητική ζωή.

Έτσι, αντί να έχουμε καταναλωτικά πρότυπα, μπορούμε να διαμορφώσουμε ως πρότυπό μας μια κοινωνία με λιγότερη ανισότητα και περισσότερη δικαιοσύνη. Όλοι να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες και να είναι υπόλογοι απέναντι στον πλανήτη και στο οικοσύστημα. Στο τέλος πρέπει να μάθουμε ξανά να αγαπάμε τους ανθρώπους και να χρησιμοποιούμε τα πράγματα και όχι το αντίθετο.

## Κείμενο 3

### «Στην απλότητα βρίσκεται η ευτυχία»

*Το ποίημα είναι δημοσιοποιημένο στο διαδίκτυο από τον ποιητή με ψευδώνυμο «βιολιστής στη στέγη» στις 18/11/2009. Φέρει εναλλακτικό τίτλο «Παράθυρα χωρίς θέα»*

Μπορώ να γίνω ευτυχισμένος με τα πιο απλά πράγματα  
και με τα πιο μικρά..

Και με τα καθημερινότερα των καθημερινών.

Μου φτάνει που οι εβδομάδες έχουν Κυριακές.

Μου φτάνει που τα χρόνια φυλάνε Χριστούγεννα για το τέλος τους.

Που οι χειμώνες έχουν πέτρινα, χιονισμένα σπίτια.

Που ξέρω ν' ανακαλύπτω τα κρυμμένα πετρωτάδικα στις κρυψώνες τους.

Μου φτάνει που μ' αγαπάνε τέσσερις άνθρωποι.

Πολύ...  
Μου φτάνει που αγαπάω τέσσερις ανθρώπους.  
Πολύ...  
Που ξοδεύω τις ανάσες μου μόνο γι' αυτούς.  
Που δεν φοβάμαι να θυμάμαι.  
Που δε με νοιάζει να με θυμούνται.  
Που μπορώ και κλαίω ακόμα.  
Και που τραγουδάω... μερικές φορές...  
Που υπάρχουν μουσικές που με συναρπάζουν.  
Και ευωδιές που με γοητεύουν...

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

### ΘΕΜΑ Α

**A1.** Ποια θα πρέπει να είναι η στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στο καταναλωτικό μοντέλο ζωής που έχει επιβληθεί, σύμφωνα με τον συντάκτη του **Κειμένου 2**; Να αποδώσετε την απάντησή σας σε μία παράγραφο των 80 λέξεων.

Μονάδες 20

### ΘΕΜΑ Β

**B1.** Με βάση τα **Κείμενα 1** και **2** να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου).

- α. Η συγγραφέας του Κειμένου 1 στην τελευταία παράγραφο ισχυρίζεται πως ένα άτομο μπορεί να είναι ταυτόχρονα ευτυχισμένο και να ρέπει προς ένα καταναλωτικό πρότυπο ζωής.
- β. Σύμφωνα με το Κείμενο 1 μπορεί να υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν καμία καταναλωτική τάση και μπορούν να απαλλαγούν πλήρως από τέτοιους είδους συνήθειες.
- γ. Ο συντάκτης του Κειμένου 2 αναδεικνύει την εξωτερική ανάγκη υιοθέτησης από το άτομο ενός μινιμαλιστικού μοντέλου διαμόρφωσης της ζωής χωρίς στοιχεία ενεργητικότητας και αυτοβουλίας.
- δ. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, ιστορικά το άτομο αποκτά κύρος από τα αγαθά που έχει καταφέρει να αποκτήσει και τον πλούτο που μπορεί να επιδείξει.
- ε. Σύμφωνα με το Κείμενο 2, η στάση ζωής που χρειάζεται ο άνθρωπος να υιοθετήσει, για να δραπετεύσει από τις καταναλωτικές επιταγές, οφείλει να έχει, μεταξύ άλλων, ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.

Μονάδες 10

**B2.** Με ποιον τρόπο οργανώνει ο συγγραφέας το επιχειρήμα του στη δεύτερη παράγραφος του **κειμένου 2**; (Χρειάζεται να κατανοήσουμε ... χρειαζόμαστε είναι η χρυσή τομή.) Να παρουσιάσετε το συμπέρασμα και τις λογικές σκέψεις που κάνει και τον οδηγούν στο συμπέρασμα.

Μονάδες 10

**B3. α)** Πρόθεση της συγγραφέα στην τρίτη παράγραφο του **Κειμένου 1** («Πιστεύουμε» πως μέσα από την κατανάλωση ... της καλής σου διάθεσης.) είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη / την αναγνώστρια. Ποιο είναι η θέση που επιθυμεί να αναδείξει μέσω της πρόθεσής της; (μονάδες 3) Να αναφέρετε δύο (2) διαφορετικές μεταξύ τους γλωσσικές επιλογές/εκφραστικά μέσα με τα οποία υπηρετείται η πρόθεσή της (μονάδες 2) και να εξηγήσετε σύντομα τη λειτουργία καθενός από αυτά. (μονάδες 4)

**β)** Το **Κείμενο 1** ανήκει στο κειμενικό είδος της επιχειρηματολογίας. Χαρακτηριστικό στοιχείο στη γλώσσα ενός επιχειρηματολογικού κειμένου είναι η πλούσια στίξη. Να εντοπίσετε τρία διαφορετικά παραδείγματα σημείων στίξης στο **Κείμενο 1** και να δικαιολογήσετε την επιλογή τους από τη συγγραφέα (νοηματικά και υφολογικά). (μονάδες 6)

Μονάδες 15

### ΘΕΜΑ Γ

**Γ1.** Ποιες είναι οι σκέψεις που κάνει το ποιητικό υποκείμενο για τον τρόπο που επιθυμεί να ζει, σύμφωνα με το **κείμενο 3**; Να στηρίξετε την απάντησή σας σε τρεις κειμενικούς δείκτες και σε κειμενικές αναφορές. Συμμερίζεστε την άποψη του ποιητικού υποκειμένου; (150-200 λέξεις)

### ΘΕΜΑ Δ

**Δ1.** Με έναυσμα τους προβληματισμούς της συγγραφέα και ψυχολόγου Θεοδώρας-Νικολέτα Λωρίτη στην καταληκτική παράγραφο του κειμένου 1, αναλαμβάνετε να συντάξετε ένα άρθρο γνώμης για τον ιστοχώρο του σχολείου σας, στο οποίο θα παρουσιάσετε:

α) ποια φαινόμενα καταμαρτυρούν ότι ο σύγχρονος άνθρωπος έχει υιοθετήσει στη ζωή του ένα μη υγιές καταναλωτικό μοντέλο και

β) ποιο πρότυπο ζωής θα επιλέγατε οι νέοι ως απάντηση στο καταναλωτικό πνεύμα που κυριαρχεί στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη δυτική κοινωνία.

Το άρθρο να έχει έκταση 350-400 λέξεων. Αξιοποιήστε τις πληροφορίες των κειμένων αναφοράς 1, 2 και 3.